

การศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการเขต สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

นายสำเนา จรัตธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-329-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019333 117189277

A STUDY OF PERFORMANCE OF THE ACADEMIC CENTERS UNDER THE DEPARTMENT
OF EDUCATION, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Mr. Samnao Charitthan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-329-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการ เขต สังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร

โดย

นายสำเนา จริตธรรม

ภาควิชา

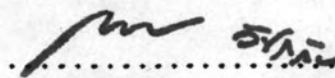
บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

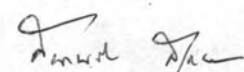
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

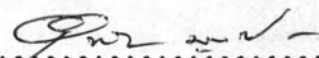

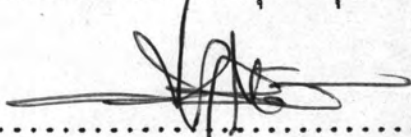
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร์ สุขนชกรพันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

สำเนา จริตธรรม : การศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการเขต สังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF PERFORMANCE OF THE ACADEMIC CENTERS UNDER
THE DEPARTMENT OF EDUCATION, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, 162 หน้า. ISBN 974-582-329-5

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการเขต และศึกษาปัญหาในการ
ดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดรูปแบบโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์วิชาการระดับสำนัก
การศึกษา มิได้จัดให้เป็นไปตามคู่มือปฏิบัติงานศูนย์วิชาการเขตกำหนด แต่ศูนย์วิชาการในระดับสำนักงานเขต
พบว่า ทุกศูนย์วิชาการจัดรูปแบบโครงสร้างเป็นไปตามคู่มือกำหนด
2. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการระดับสำนักงานการศึกษา และระดับเขตเป็นไปตามบทบาทที่
กำหนดในคู่มือปฏิบัติงานศูนย์วิชาการเขต
3. การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประเมินตนเอง ส่วนใหญ่ทุกระดับยังไม่มีปฏิบัติ
มีเพียงคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วิชาการเขตที่มีการประเมินตนเอง ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติว่า
บรรลุจุดประสงค์มากน้อยเพียงใดนั้น ปรากฏว่า ในด้านการระดมสรรพกำลังในเขตมาพัฒนาการศึกษาตาม
ความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคลประสบความสำเร็จมากที่สุด
4. ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต คือ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานขาดความ
เข้าใจในหลักการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต และคณะกรรมการมีมากขณะเกินไป ทำให้ผู้บริหารและ
ครูแต่ละคนต้องทำงานหลายหน้าที่

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2535 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C : MAJOR
KEY WORD:

SAMNAO CHARITTHAM : A STUDY OF PERFORMANCE OF THE ACADEMIC CENTERS
UNDER THE DEPARTMENT OF EDUCATION, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION.
THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. UTHAI BOONPRASERT, Ph.D. 162 PP. 162
ISBN 974-582-329-5

The objectives of this study were to study performance of the Academic Centers Under the Department of Education, Bangkok Metropolitan Administration, and its problems.

The findings were as follows:

1. A structural organization of the administrative board of academic center at the department level did not fully follow the instruction of the academic center, but at district level did follow.

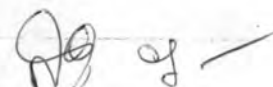
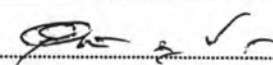
2. Performance of the committee at department level and at district level were according with the roles as described in the academic center's performance instruction.

3. It was found that almost all level did not operate self evaluation, except the committee of the district level. As regard to achievement evaluation, the highest accomplishment approved in area of human resource mobilizing to develop education.

4. The major problems at academic center were that those who were responsible for this task lacked of understanding of the principle of the academic center's performance, and excess number of committees which caused administrations and instructions heavy burden.

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากท่าน
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ
ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และผู้ที่มี
ส่วนสำคัญอีกหลายท่าน ได้แก่ ประธานศูนย์วิชาการ เลขานุการศูนย์วิชาการ ตลอดจน
คณะกรรมการศูนย์วิชาการทั้งระดับสำนักการศึกษา และระดับเขตที่ให้ความร่วมมือในการ
ให้สัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม และสืบค้นเอกสาร จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท จึงขอขอบคุณสำนักการศึกษาเป็นอย่างมากที่
ได้เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีส่วนดีหรือมีประโยชน์ต่อการบริหารงาน/การดำเนินการ
ของศูนย์วิชาการเขต หรือการศึกษาค้นคว้าวิจัยแล้ว ข้าพเจ้าขอมอบเป็นกุศลแก่บิดา มารดา
ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ระบบการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครโดยทั่วไป.....	8
พัฒนาการโครงสร้างการดำเนินงาน และภารกิจของศูนย์วิชาการเขต.....	17
พัฒนาการของศูนย์วิชาการเขต.....	17
โครงสร้างการดำเนินงานและภารกิจ.....	20
การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
สรุปสาระและกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย.....	35
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
	ผลการวิจัย.....	84
	อภิปรายผล.....	90
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	94
	รายการอ้างอิง.....	97
	ภาคผนวก.....	102
	ประวัติผู้วิจัย.....	162

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรประชาชนคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจกรรม.....	34
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้ฉีด/ส่ง และได้รับคืนจำแนกตามกลุ่มประชากร...	39
3	แสดงจำนวนแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์วิชาการระดับ สำนักงานศึกษาที่ฉีด และได้สัมภาษณ์.....	40
4	แสดงผลการประเมินระดับวัตถุประสงค์การทำงานของศูนย์วิชาการระดับเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์วิชาการระดับ สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	47
5	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์วิชาการเขต.....	52
6	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วิชาการเขต.....	57
7	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการศูนย์วิชาการเขต.....	61
8	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายกิจกรรมศูนย์วิชาการเขต.....	66
9	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายวัดผลประเมินผลและวิจัยศูนย์วิชาการเขต.	71
10	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอนของ ศูนย์วิชาการเขต.....	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงการประเมินระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต ตามความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายกิจกรรมของศูนย์วิชาการเขต.....	83

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	10
2	แสดงการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	12
3	แสดงการแบ่งส่วนราชการงานศึกษาธิการเขต.....	13
4	แสดงการบริหารงานของโรงเรียน.....	15
5	แสดงโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์วิชาการเขต.....	22
6	แสดงการบริหารศูนย์วิชาการระดับสำนักงานการศึกษา.....	42
7	แสดงโครงสร้างการบริหารงานศูนย์วิชาการเขตในระดับสำนักงานศึกษา ในปัจจุบัน.....	43
8	แสดงลักษณะโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์วิชาการเขต.....	86
9	แสดงโครงสร้างของศูนย์วิชาการเขตของสำนักงานเขตต่าง ๆ.....	87